

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Вечірній факультет

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол №8 від «28» березня 2016р.

Рекомендовано

Вченою радою Інституту
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол №6 від «26» лютого 2016р.

**Програма додаткового вступного випробування
з психології**

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня
« Магістр », ОКР «Спеціаліст»
на базі здобутого ступеня/ОКР
«Бакалавра», «Спеціаліста»

спеціальність 053 психологія

Київ – 2016

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні іспити для абітурієнтів вечірнього факультету Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова є формою перевірки і оцінювання їх теоретичної та практичної підготовки з навчальної дисципліни «Методологія та методи психологічних досліджень». Теоретичне значення цієї галузі пов'язане з такими питаннями методологічного характеру, як термінологія, критерії відбору методик, методів і способів обробки інформації, інтерпретація результатів дослідження, планування досліджень тощо. Ці знання необхідні для проведення наукового психологічного дослідження та написання магістерської роботи.

Програму додаткового вступного випробування з психології розроблено відповідно до діючих нормативно-правових актів, а саме: закону України «Про вищу освіту»; наказів № 1085 від 15 жовтня 2015 р. «Про затвердження Умов прийому до вищих навчальних закладів України в 2016 р.» та № 99 від 10 лютого 2010 р. «Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні».

Для проведення вступних іспитів організується фахова екзаменаційна комісія. Головою комісії призначається декан факультету, членами комісії призначаються професори та доценти кафедри психології факультету філософської освіти і науки.

Вимоги до знань, умінь та навичок які абітурієнти мають продемонструвати на додатковому вступному іспиті.

На додатковому вступному випробуванні для здобуття ступеня «магістр», абітурієнти повинні продемонструвати теоретичні знання та практичні уміння і навички із курсу методології та методів психологічних досліджень.

Абітурієнти повинні продемонструвати, а комісія оцінити їх наявний рівень **знань** про:

- основи методології та методологічні принципи психологічної науки;
- конкретні методи психологічного дослідження;
- різні підходи до психологічних досліджень і можливі варіанти інтерпретації їх результатів;
- психометричні основи психодіагностики;
- наукову систематизацію та взаємоузгодження на основі створення інтегруючих методологічних конструкцій.

Знання абітурієнта мають бути підкріплені **уміннями і навичками**:

- вільно оперувати термінологічним апаратом психологічної дисципліни, що входить до складу екзамену;
- вміння адекватно вибирати та використовувати методи дослідження;
- здійснювати постановку психологічної мети, висувати гіпотези та ставити конкретні завдання;
- володіти методами обробки даних та оформлення результатів дослідження.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ДОДАТКОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
100-123 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Він не володіє основним категоріальним апаратом дисципліни, демонструє відсутність умінь міркувати, робити висновки	Абітурієнт демонструє відсутність знань методик дослідження та практичних навичок їх використання, не наводить приклади
124-149 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, переважно відтворюють знання на рівні запам'ятовування. Знання з предмету є неповними, він плутається у визначеннях, втрачає логіку та послідовність розкриття питання, не наводить приклади	Абітурієнт допускається помилок у розумінні суті проблемної ситуації, плутається у методиках дослідження або виборі методів дослідження, не наводить приклади
150-174 бали	Достатній	У відповідях допускаються неточності або помилки не принципового характеру, допускає помилки у наведенні прикладів, проте абітурієнт демонструє розуміння матеріалу, логічно обґрунтовує свої міркування	Абітурієнт добре орієнтується у проблемній ситуації, визначається з методами та прийомами щодо поставленої проблеми, наводить приклади з власної практичної діяльності, але припускає неточності у описанні процедури проведення дослідження.
175-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну розгорнуту відповідь на питання білету, демонструє вільне володіння понятійним апаратом, повністю розкриває суть поставленого питання, добре орієнтується у міжпредметних зв'язках, наводить приклади.	Абітурієнт демонструє гарні знання предмету дослідження уміння швидко визначитись з адекватними методами вивчення психічного явища з описом конкретних методик і процедурою їх проведення, підкріплюючи відповідь прикладами з педагогічної практики.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 100-123 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії

особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ з навчального курсу «МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

3.1. Загальне поняття методу та наукових принципів психологічного дослідження : Поняття методу в науці. Парадигма наукових методів. Поняття методу в науці. Види загальнонаукових методів: теоретичні та конкретно-наукові методи, їх характеристика. Поняття методології та методу, різниця між ними. Рівні методологічного аналізу та їх особливості в психологічних дослідженнях. Взаємодія між загальнонауковими підходами та конкретними методами проведення наукових досліджень.

3.2. Методологічні та теоретичні проблеми психологічного дослідження: Загальна характеристика психологічного дослідження. Рівні психологічного дослідження. Види дослідження (фундаментальні, прикладні, розробки). Основні методологічні та теоретичні проблеми психології: системний підхід (проблема закону у психології, системна детермінація поведінки та психіки); категорія відображення; теорія, експеримент і практика; спілкування (функції та структура спілкування, особливості психічних процесів при спілкуванні); категорія діяльності (будова індивідуальної діяльності, проблема спільної діяльності); особистість (суспільні відносини як загальна основа властивостей особистості; спрямованість особистості); соціальне і біологічне в детермінації психіки людини (психологічні аспекти проблеми антропогенезу).

3.3. Методологічні принципи психологічного дослідження: Принципи філософсько-психологічного рівня: можливості пізнання внутрішнього світу особистості; єдності суб'єкта і об'єкта психологічного пізнання; відображення; визначальна роль практики у психологічному пізнанні. Принципи теоретико-психологічного рівня (за О. М. Ткаченко): детермінізму; відображення; єдності психіки та діяльності; розвитку психіки; системно-структурний. Принципи експериментально-психологічного рівня: адекватності; паралельності; екстремальності; реєстрації градієнта; референтності; послідовного пояснення; розвитку, особистісного підходу; творчої самодіяльності та ін.

3.4. Методи психологічного дослідження: Поняття про метод науки. Методологія як вчення про метод. Співвідношення теоретичного та емпіричного рівнів дослідження. Співвідношення об'єкта, предмета та методу дослідження. Класифікація методів психологічного дослідження. Загальна характеристика методів психологічного дослідження. Методи теоретичного дослідження: системний аналіз; історичний та аксіоматичний методи, формалізація; ідеалізація та ін. Об'єктивні методи психології: загальнонаукові (спостереження, експеримент), конкретно-наукові (тестування, опитування, аналіз продуктів діяльності), метанаукові (математичне моделювання, статистичний аналіз). Методи описової психології: інтроспекція, самозвіт,

включене спостереження, емпатійне слухання, ідентифікація, бесіда як діалог, біографічний метод, інтерпретація внутрішнього світу іншого, інтуїція, герменевтика. Методи практичної психології (психологічної практики): психологічне консультування, психологічна корекція, психотерапія, психотренінг. Взаємодоповнюваність, надійність та валідність методів і методик дослідження. Особливості застосування методів суміжних дисциплін у психології.

3.5. Етапи психологічного дослідження: Загальна структура психологічного дослідження. Вибір та обґрунтування теми дослідження. Актуальність дослідження. Мета дослідження. Гіпотеза і постановка завдань дослідження. Вибір методів і методик дослідження. Планування дослідження. Вибірка для дослідження. Збирання та нагромадження матеріалу. Аналіз літературних джерел. Організація і проведення експерименту. Аналіз та інтерпретація зібраних даних. Факт і артефакт у психологічному дослідженні.

3.6. Специфіка психологічного експерименту: Експеримент і емпіричне дослідження. Психодіагностичне обстеження. Процедура експерименту і обстеження. Завдання, функції експерименту, обстеження. Вимоги до експериментатора і діагноста. Принципи побудови констатувального і формувального експериментів. Принципи побудови експериментально-генетичного дослідження. Розвивальні можливості експериментального впливу.

3.7. Обробка даних та оформлення результатів дослідження: Первинна обробка даних. Складання таблиць. Перевірка даних. Математико-статистична обробка. Аналіз первинних статистик. Оцінка достовірності відмінностей. Нормування даних. Комп'ютерна обробка даних. Послідовність викладу матеріалів дослідження. Подання текстового матеріалу. Оформлення ілюстративного матеріалу. Оформлення табличного матеріалу. Подання формул і символів. Оформлення списку використаних джерел. Використання і оформлення цитат. Упорядкування додатків, приміток, допоміжних покажчиків.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Вечірній факультет

Ступень «магістр» / «спеціаліст»
Галузь знань 05 Соціально-поведінкові науки
Напрямок підготовки 053 Психологія
На базі здобутого ступеня: бакалавр/спеціаліст

Додаткове вступне випробування

Екзаменаційний білет № 1

1. Об'єктивні методи психології: загальна характеристика.
2. Особливості застосування проєктивних методів у психологічному дослідженні.
3. Контрольна група та її значення в експерименті.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова

Протокол № __ від «__» березня 2016р.

Голова фахової комісії _____

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абульханова К. О. О субъекте психической деятельности: Методологические проблемы психологии. / К. О. Абульханова – М.: Наука, 1973.
2. Андреева Г. М. Социальная психология. / Г. М. Андреева – М., 1980.
3. Антонов А. В. Информация: восприятие и понимание. / А. В. Антонов – К., 1988.
4. Асмолов А. Г. Психология личности. / А. Г. Асмолов – М., 1990.
5. Балин В. Д. Теория и методология психологического исследования. / В. Д. Балин – М., 1989. – 60 с.
6. Богомолова Н. Н. Массовая коммуникация и общение. / Н. Н. Богомолова – М., 1988.
7. Брудный А. А. К теории коммуникативного воздействия / А. А. Брудный // Теоретические и проблемы социальной психологии. – М., 1977
8. Вартазарян С. Г. К описанию коммуникативного процесса / С. Г. Вартазарян // Семиотика и проблемы коммуникации. – Ереван, 1981.
9. Войтко В. И. Актуальные проблемы психологической науки. / В. И. Войтко – К., 1982. – 48 с.
10. Гласс Дж. Статистические методы в педагогике и психологии. / Дж. Гласс,

Дж. Стенли – М.: Наука, 1976.

11. Дридзе Т. М. Язык и социальная психология. / Т. М. Дридзе – М., 1980.
12. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования. / В. Н. Дружинин – 2-е изд., испр. – М., 1994. – 164 с.
13. Зарецкая Е. Н. Риторика. Теория и практика речевой коммуникации. / Е. Н. Зарецкая – М., 1998.
14. Зинченко В. П. Методологические вопросы психологии. / В. П. Зинченко, С. Д. Смирнов – М.: Изд-во МГУ, 1983. – 164 с.
15. Кожухова Т. В. Основы психолого-педагогічного дослідження. / Т. В. Кожухова – Харків: Золоті сторінки, 2002. – 240 с.
16. Корнев М. Н. Соціальна психологія. / М. Н. Корнев, А. Б. Коваленко – К., 1995.
17. Корнилова Т. В. Методологические основы психологии. / Т. В. Корнилова, С. Д. Смирнов – СПб.: Питер, 2006.
18. Куликов Л. В. Психологическое исследование: Метод. рекомендации по проведению. / Л. В. Куликов – СПб.: Речь, 2001. – 186 с.
19. Ломов Б. Ф. Системность в психологии: Избр. психол. Труды / Б. Ф. Ломов – М.: Ин-т практ. психологии; Воронеж: МОДЭК, 1996. 384 с.
20. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов // Отв. ред. Е. В. Шорохова. – М.: Наука, 1984. – 444 с.
21. Лурия А. Р. Эволюционное введение в психологию. / А. Р. Лурия – М.: Изд-во МГУ, 1975.
22. Лурия А. Р. Язык и сознание. / А. Р. Лурия А. Р. – 2-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1998.
23. Майерс Д. Социальная психология. / Д. Майерс – СПб.: Питер-Ком, 1998.
24. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. / С. Д. Максименко – К.: Вид-во НДШ, 1990.
25. Максименко Ю. Б. Основы теории вероятностей и математической статистики для психологов / Ю. Б. Максименко, Г. П. Матвеев / Ин-т психологии и предпринимательства. – Донецк: Юго-Восток, 2001. – 122 с.
26. Маслоу А. Психология бытия. / А. Маслоу – М.; К.: Ваклер, 1997.
27. Мерлин В. С. Психология индивидуальности: Избр. психол. тр. / В. С. Мерлин – М.: Ин-т практ. психологии; Воронеж: МОДЭК, 1996.
28. Методологические и теоретические проблемы психологии // Отв. ред. Е. В. Шорохова. – М.: Наука, 1969.
29. Методы исследования в психологии: квазиэксперимент: Учеб. пособие для вузов. – М., 1998. – 296 с.
30. Основы психології: Підручник / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – 2-ге вид. – К: Либідь, 1996. – 632 с.
31. Панок В. Г. До питання про методологічні основи практичної психології / В. Г. Панок // Актуальні проблеми психології: Наук. записки Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. акад. С. Д. Максименка. – К.: Нора-Друк, 2001. – Вип. 21. – С. 215–225.
32. Пономарев Я. А. Методологическое введение в психологию. / Я. А. Пономарев – М.: Наука, 1983. – 205 с.

33. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно-центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
34. Роговин М. С. Психологическое исследование: Учеб. пособие. / М. С. Роговин – Ярославль: ЯрГУ, 1979. – 66 с.
35. Рубинштейн С. Л. Принцип творческой самодеятельности (К философским основам современной педагогики) / С. Л. Рубинштейн // Вопр. психологии. – 1986. – № 4. – С. 101–109.
36. Слободчиков В. И. Психология человека. / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев – М.: Школа Пресс, 1995. – 348 с.
37. Столин В. В. Самосознание личности. / В. В. Столин – М.: Изд-во МГУ, 1983.
38. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении. / В. А. Татенко – К.: Просвіта, 1996. – 404 с.
39. Ткаченко О. М. Принципи і категорії психології. / О. М. Ткаченко – К.: Вища шк., 1979. – 199 с.
40. Человек в системе наук / Отв. ред. И. Т. Фролов. – М.: Наука, 1989. – 504 с.